

DANI ARHITEKATA 4.0 / STANOVANJE

ZAKLJUČCI

1. PRAVO NA STANOVANJE

Svaki građanin ima pravo na stambeni prostor. Država mora osigurati okvir u kojem to pojedinac može ostvariti – putem zakona i propisa za one koji grade ili rekonstruiraju, putem poticane stanogradnje za one slabijeg imovinskog stanja, putem najma za one koje se ne žele ili ne mogu vlasnički vezati uz nekretninu.

2. PRAVO NA DOM

Svaki čovjek ima pravo na “dom”, na mjesto uz koje je identifikacijski vezan na bilo koji način – bio to grad, kvart, zgrada ili stan. To posebno mjesto određuje i definira sam pojedinac, ali na urbanistima i arhitektima je osigurati prostor dostojan ljudi. Za to je potrebno ostvariti i prostor “između”, prostor kojeg svi zajednički koriste, prostor koji je ugodan, siguran te multifunkcionalan. Stanovanje nije izolirano.

3. STANOVANJE BEZ KULTURE GRAĐENJA JE JEDNODIMENZIONALNO GRAĐENJE

Bez obzira što se zalažemo za kvalitetan prostor, on je uglavnom devastiran. Ostvarenja često negiraju stvarne potrebe, lokaciju i tradiciju građenja. Kvalitetna arhitektura je danas tek eksces u izgrađenom prostoru. Većina prostora je zagušena lošom izgradnjom i ono što uočavamo je jednodimenzionalna slika. Kuće i stambene zgrade se grade bez arhitekata i bez cjelovitog sagledavanja prostora. Znamo da loše izgrađen prostor loše djeluje na čovjeka i smatramo da dobro uređen stambeni prostor popravljajući socijalnu sliku neke sredine. Stoga treba poduzeti napore kako bi u svijesti javnosti arhitekt djelujući u interdisciplinarnim timovima bio taj koji popravljajući i nadograđujući stambeni prostor s pripadajućim okolišem i preoblikovati ga u prostor ugodan za život.

4. REGULACIJA STANDARDA STANOVANJA

Stanovanje se treba urediti kvalitativnim standardima, koji su inicijalno postavljeni još u CIAM-u. Standardi minimalno potrebnih površina, orijentacije prostorija i osvjetljenosti trebaju se prilagoditi današnjim potrebama, pogotovo u svjetlu klimatskih promjena. Uz stambene prostore, međutim, treba definirati zajedničke prostore i okoliš, koji moraju doprinijeti što manjem ekološkom ignoriranju prostora.

5. STAMBENE POLITIKE

Stambene politike moraju proizaći iz dobro provedene analize stvarnog stanja u prostoru, uključujući nelegalnu i legaliziranu izgradnju. Takva analiza treba rezultirati metodama sanacije prostora koji je nelegalno i / ili stihijski izgrađen.

6. STAMBENE POLITIKE I INTERDISCIPLINARNI MODELI ZA STANOGRADNJU

U stambenim politikama se treba odrediti široka platforma velike palete disciplina koje iz svih kutova gledanja sagledavaju problematiku – stanovanje. Jednoobrazni modeli u kojem postoji zgrada i ljudi koji će ju napuniti, je zaostali model i doprinosi samo pogoršanju cjelokupnog stambenog pitanja. Poticano stanovanje, dakle od države kontrolirani stambeni fond, za cilj može imati utiranje novih premisa u stanovanju, u kojima je jednako važna kvaliteta izgradnje, kvaliteta stambenog prostora te kvaliteta okolnog prostora. U timovima stoga uz zakonodavca trebaju biti arhitekti, urbanisti, krajobrazni arhitekti, sociolozi, ekonomisti i drugi kojima je prostor poziv, a ne samo djelatnost.

7. STANOVANJE MORA BITI ODRŽIVO

Stanovanje mora biti ne samo kvalitetno, ono mora biti i održivo. Ekološki otisak treba biti ravan nuli, što podrazumijeva alternativne oblike stanovanja, u kojima je zajednički prostor doslovno zajednički – zajednički vrtovi, dijeljenje automobila, dijeljenje bicikla, korištenje zajedničkih ravnih krovova i sl. podrazumijeva jedan drugi aspekt društvene svijesti, koji kod nas još nije uhodan.

8. STAN KAO EPICENTAR DRUŠTVENOG ŽIVOTA

Svjedoci smo da je stan u epidemiji postao epicentar društvenog života. Sve funkcije društva svele su se na osnovni nukleus – na stan. Pomoću digitalnih alata svijet se fizički sveo na ekran koji je pred nama. Zbog dobrog ili lošeg prostora stan je nekome postao ili pakao ili raj. Ako ne prije, onda tek sada smo primijetili kako je važno koje kvalitete naš stan treba posjedovati. Ekstenzija pojma stana u epidemiološkim uvjetima je tako postao rad, proizvodnja hrane, samogradnja – pojmovi koji nisu obuhvaćeni regulativom i imaju prizvuk anarhije, a ukazuju na sveobuhvatnost i složenost stanovanja, kojeg marljivo treba proučavati i prakticirati u razdoblju koje je pred nama.

(- jedino sigurno u arhitekturi budućnosti je potreba osiguranja stanovanja...)